

STRAŻNICA DZIEDZICTWA

– OPOWIEŚĆ
Z OSTROWA
LEDNICKIEGO

FOTOGRAFIE SYLWIA PIWOWAR

Ostrów Lednicki, wyspa położona na malowniczym jeziorze w sercu Wielkopolski, to miejsce o wyjątkowej historii i kulturowym znaczeniu.

Każdy kamień był tu świadkiem doniosłych wydarzeń, a szum liści zdaje się szeptać opowieści z czasów, gdy wyspę zamieszkiwali władcy Polski. Przemierzając jej ścieżki, odkrywamy ślady dawnych osadników i majestatyczne ruiny X-wiecznych budowli. Tu przeszłość spotyka teraźniejszość, oferując niezapomnianą podróż w głąb historii i natury.

Fot. 1

Najbardziej imponującymi
budowlami w państwie
pierwszych Piastów
były kamienne rezydencje
książęce.

Na zdjęciu model
palatium w Przemysłu
– fragment wystawy
„Wczesnośredniowieczne
rezydencje władców
w Europie Środkowej”

Ostrów Lednicki to jedno z kluczowych miejsc na mapie wczesnośredniowiecznej Polski. Choć dziś wyspę spowija cisza i otacza bujna natura, to 1000 lat temu tętniła życiem jako jedna z głównych siedzib pierwszych władców z dynastii Piastów. To tutaj według wielu badaczy mogło dojść do chrztu Mieszka I – symbolicznego aktu narodzin państwa polskiego.

Dziś wyspa, objęta ochroną jako Pomnik Historii, znajduje się pod opieką Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. Jest muzeum na wolnym powietrzu, gdzie przeszłość harmonijnie łączy się z teraźniejszością. Dzięki pracy archeologów, konserwatorów i historyków to miejsce ożywa – oferując odwiedzającym nie tylko relikty dawnych budowli, lecz także głębsze zrozumienie narodzin polskiej państwowości. Otoczona wodami jeziora, stanowi serce Lednickiego Parku Krajobrazowego, w którym ochrona przyrody idzie w parze z troską o przeszłość.

W X wieku funkcjonował tu rozległy gród książęcy, chroniony przez drewniano-ziemne wały, których pozostałości do dziś dominują w krajobrazie. Z lądu był dostępny dzięki wzniesionym w latach 963–964 mostom – poznańskiemu i gnieźnieńskiemu, których łączna długość przekraczała 650 m. Ich pozostałości do dziś są widoczne w toni jeziora, a spoczywające na jego dnie tajemnice odsłaniają archeolodzy podczas badań podwodnych.

Na wyspie można odnaleźć relikty pałacu – jednej z najstarszych kamiennych rezydencji władców na polskich ziemiach. Zbudowany przez Mieszka I na prostokątnym planie, dzielił się na kilka komnat. Wśród nich ta najważniejsza – *aula regia*, królewska sala, w której zasiadano do porad, podejmowano gości i sądzono poddanych. Obok znajdowała się książęca kaplica wzniesiona na planie greckiego krzyża, z masywnymi filarami i dwoma zagłębieniami w posadzce, interpretowanymi jako baseny chrzcielne. To one pozwalają przypuszczać, że właśnie tutaj mogło dojść do przyjęcia chrztu przez Mieszka I i jego otoczenie – jednego z kluczowych momentów w historii Polski.

Wyspa skrywa także ruiny przedromańskiego kościoła z dwoma murowanymi grobowcami – być może spoczęli w nich członkowie dynastii piastowskiej. Między świątyniami z czasem powstał rozległy cmentarz, który utrwalił dla Ostrowa Lednickiego miano Świętej Wyspy. Przechadzając się między fragmentami murów i śladami dawnych zabudowań, niemal fizycznie można doświadczyć skali przemian, które dokonywały się tu u zarania państwa.

Podczas badań archeologicznych na wyspie i w jeziorze odkryto tysiące zabytków. Do najcenniejszych należą artefakty sakralne, jak relikwiarz Drzewa Krzyża Świętego, grzebień z kości słoniowej i pozłacane okucie księgi. Ciekawostką jest odkryta na cmentarzysku muszla św. Jakuba, świadcząca o odbyciu pielgrzymki do Santiago de Compostela. Obok nich odnaleziono przedmioty luksusowe – złote i srebrne ozdoby, paciorki wykonane ze szkła, z bursztynu, kamieni półszlachetnych, a także militaria: miecze, włócznie, topory, hełm, kolczugę i oporządzenie jeździeckie. Zgromadzony tu zbiór uzbrojenia uchodzi za jeden z największych wczesnośredniowiecznych depozytów tego typu w Europie Środkowej.

Ostrów Lednicki to miejsce nie tylko symboliczne, lecz także realne – przestrzeń, w której historia pozostawiła materialne ślady. Tu podejmowano najważniejsze decyzje, tu kształtowała się religia i władza, tu gościł cesarz Otton III w drodze do Gniezna w 1000 roku. Dziś wyspa zaprasza odwiedzających do podróży w czasie, w głąb narodowego dziedzictwa. Bo to nie tylko miejsce – to pomost między historią a dniem dzisiejszym. Między tym, kim byliśmy, a tym, kim jesteśmy.

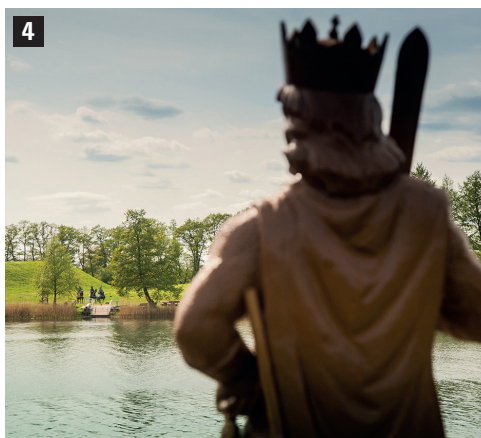
PAWEŁ SANKIEWICZ, MUZEUM PIERWSZYCH PIASTÓW NA LEDNICY

2

3

4

5

6

Fot. 2
Siedziba główna Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy – skarbnica pamiątek z początków państwa polskiego

Fot. 3
Ostrów Lednicki jest wskazywany jako potencjalne miejsce chrztu Mieszka I, a symbolicznie całego jego kraju

Fot. 4
Rzeźba Bolesława Chrobrego zwrócona w stronę grodziska na lednickiej wyspie władców

Fot. 5
Przybywających na wyspę witają uczestnicy zjazdu gnieźnieńskiego w 1000 roku: książę Bolesław Chrobry, cesarz Otton III i arcybiskup Radzim Gaudenty (rzeźby Juliana Bossa-Gosławskiego)

Fot. 6
Na ścieżkach można napotkać nawet Mieszka I z wojami (rzeźby Juliana Bossa-Gosławskiego)

Fot. 7
Współcześnie na Ostrów Lednicki można się dostać promem, a teren przystani jest chroniony palisadą i potężną bramą

Fot. 8
Gród otaczały drewniano-ziemne umocnienia, których relikty odkrywają archeolodzy zarówno na lądzie, jak i w toni wodnej

Fot. 9
W przeniesieniu się 1000 lat wstecz pomagają makieta grodu lednickiego z czasów rządów Bolesława Chrobrego

Fot. 10
Symboliczni pierwsi gospodarze pałacu – para książęca: Mieszko I i Dobrawa

11

Fot. 11
Naturalne i kulturowe dziedzictwo okolicy wyspy chroni powstały w 1988 roku Lednicki Park Krajobrazowy

12

Fot. 12
Kościół grodowy krył w sobie nie tylko kamienne grobowce, lecz także był skarbcem, w którym przechowywano cenne relikwie, w tym Drzewa Krzyża Świętego

13

Fot. 13
Korzenie drzew bezpośrednio dotykają relikwii przeszłości – tu rezydowali Mieszko I i Bolesław Chrobry, tu kształtowała się Polska